

Sygn. akt: III AUa 1742/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 lipca 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Jacek Zajązkowski

Sędziowie: SSA Jolanta Wolska (spr.)

SSO del. Dorota Rzeźniowiecka

Protokolant: stażysta Przemysław Trębacz

po rozpoznaniu w dniu 30 lipca 2013 r. w Łodzi

sprawy **J. K.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddziałowi w Ł.**

o emeryturę z tytułu opieki nad dzieckiem wymagającym stałej opieki,

na skutek apelacji J. K.

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 17 października 2012 r., sygn. akt: VIII U 2872/12;

oddala apelację.

Sygn. akt: III AUa 1742/12

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 28 czerwca 2012 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych - I Oddział w Ł. odmówił J. K. prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu opieki dzieckiem wymagającym stałej opieki, ponieważ wnioskodawca zarówno przed 31 grudnia 1998 roku, jak i w tej dacie oraz w okresie następnym pozostawał w zatrudnieniu, co wskazuje, że stan zdrowia dziecka nie mógł stanowić przyczyny ustania zatrudnienia.

W odwołaniu od powyższej decyzji J. K. wniósł o jej zmianę i przyznanie emerytury.

Organ rentowy wnosił o oddalenie odwołania.

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 17 października 2012r. Sąd Okręgowy w Łodzi oddalił odwołanie.

Rozstrzygnięcie zapadło w następującym stanie faktycznym:

J. K., urodzony (...), w dniu 1 czerwca 2012 roku wystąpił z wnioskiem o wcześniejszą emeryturę z tytułu opieki nad dzieckiem wymagającym stałej opieki.

Wnioskodawca nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego.

Do dnia 31 grudnia 1998 roku odwołujący się udokumentował staż ubezpieczeniowy w wymiarze: 21 lat, 2 miesiące i 21 dni okresów składkowych oraz 4 lata, 8 miesięcy i 14 dni okresów nieskładkowych - łącznie 25 lat, 11 miesięcy i 5 dni.

J. K. jest od dnia 1 marca 1981 roku nadal zatrudniony w wymiarze pełnego etatu w Wojewódzkim Inspektoracie Ochrony (...) i Nasiennictwa w Ł., pracując w godzinach od 7.45 do 15.45.

Syn wnioskodawcy Ł. K., urodzony (...), jest osobą trwale i całkowicie niezdolną do pracy oraz niezdolną do samodzielnej egzystencji od dzieciństwa. Żona wnioskodawcy po narodzinach syna Ł. korzystała z wydłużonego urlopu wychowawczego. Od 5 do 25 roku życia Ł. K. uczęszczał do Ośrodka (...) - Wychowawczego (...) w K., gdzie realizował obowiązek szkolny.

Wnioskodawca wspólnie z żoną sprawowali opiekę nad niepełnosprawnym synem. Mają jeszcze dwoje zdrowych dzieci: syna A. (ur. w (...) roku) i córkę M. (ur. w (...) roku). Do 1990 roku żona wnioskodawcy pracowała w (...) w pełnym wymiarze czasu pracy. W latach 90-tych pracowała w ramach tzw. „pracach interwencyjnych”, a w 1998 roku okresowo przebywała na zasiłku dla bezrobotnych. W Ośrodku syn wnioskodawcy przebywał od godziny 7.30 do 16.00. Skarżący zawoził syna do Ośrodka i odbierał go po pracy. W opiece nad synem Ł. pomagało również jego rodzeństwo, które zajmowało się i zajmuje się niepełnosprawnym Ł., jeżeli istnieje taka potrzeba. Jedynym źródłem otrzymania rodziny było wynagrodzenie wnioskodawcy.

W okresie od 1 sierpnia 1986 roku do 31 sierpnia 2002 roku Ł. K. miał przyznane prawo do zasiłku pielęgnacyjnego.

Po ukończeniu 25 roku życia, ze względu na znaczny stopień upośledzenia i brak rokowań w kierunku usamodzielnienia, syn wnioskodawcy nie został zakwalifikowany do dalszej terapii w Warsztatach (...) Zajęciowej przy (...) Stowarzyszeniu na Rzecz Osób z (...) w K..

W dniu (...) roku zmarła żona wnioskodawcy D. K..

J. K. jest opiekunem prawnym dla całkowicie ubezwłasnowolnionego syna Ł. K..

Aktualnie Stowarzyszenie nadal zapewnia opiekę Ł. K. (z wyłączeniem lipca i sierpnia) w ramach Zespołu (...), gdzie odbywają się zajęcia wychowawczo - rehabilitacyjne, aby umożliwić wykonywanie pracy zawodowej J. K.. Wnioskodawca w dalszym ciągu zawozi syna o godzinie 7.30 i odbiera go z Ośrodka o godzinie 16.00.

Ani wnioskodawca, ani jego żona w latach 90 - tych nie składali wniosku o wcześniejszą emeryturę z tytułu opieki nad dzieckiem wymagającym stałej opieki.

W świetle tak poczynionych ustaleń, Sąd Okręgowy wywiódł, że zaskarżona decyzja organu rentowego była trafna. Nie ma bowiem podstaw do uznania, że do dnia 31 grudnia 1998 roku wnioskodawca spełnił wszystkie wymagane przesłanki przyznania prawa do spornej emerytury. J. K. nie spełnił na dzień 31 grudnia 1998 roku przesłanki niemożności kontynuowania zatrudnienia z uwagi na faktyczne sprawowanie stałej opieki nad synem, skoro od 1 marca 1981 roku pozostaje w nieprzerwanym zatrudnieniu w pełnym wymiarze czasu pracy.

W świetle bowiem § 1 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 5 maja 1989 roku, warunkiem nabycia prawa do emerytury jest niemożność podjęcia pracy albo konieczność jej zaprzestania ze względu na stan zdrowia dziecka i konieczność sprawowania nad nim stałej opieki. Zaprzestanie pracy powinno nastąpić do dnia 31 grudnia 1998 roku. Tym samym uznając, iż wnioskodawca na dzień 31 grudnia 1998 roku nie spełniał ustawowych przesłanek przyznania emerytury z tytułu opieki nad dzieckiem wymagającym stałej opieki, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł, jak w sentencji.

W apelacji ubezpieczony zaskarżył niniejszy wyrok w całości, zarzucając mu naruszenie prawa materialnego, tj. art. 186 ust. 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz §

2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 15 maja 1989r. w sprawie uprawnień do wcześniejszych emerytur dla pracowników opiekujących się dziećmi wymagającymi stałej opieki.

Wskazując na wyżej wymienione podstawy apelacji, skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie odwołania, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji.

W uzasadnieniu apelacji wnioskodawca podniósł, że od 18 lutego 2012r., tj. od dnia śmierci żony, jest on jedynym opiekunem swojego syna, który nie mówi, nie słyszy, niedowidzi, musi pozostawać pod opieką przez całą dobę. Do dnia 31 grudnia 1998 roku mógł on przejść na wcześniejszą emeryturę z tytułu opieki nad dzieckiem wymagającym stałej opieki, ale ze względu na konieczność utrzymania rodziny, małżonkowie postanowili, iż formalnie opiekę nad chorym dzieckiem sprawować będzie żona, podczas gdy apelujący będzie nadal pracował. Od dnia śmierci żony, sprawowanie stałej opieki nad synem jest nie do pogodzenia z kontynuowaniem pracy zawodowej, stąd konieczność przejścia na wcześniejszą emeryturę.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie może odnieść skutku. Sąd Okręgowy wydał trafne rozstrzygnięcie, które znajduje uzasadnienie w całokształcie okoliczności faktycznych sprawy oraz w treści obowiązujących przepisów prawnych. Zgodnie z treścią § 1 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 15 maja 1989 r. w sprawie uprawnień do wcześniejszej emerytury pracowników opiekujących się dziećmi wymagającymi stałej opieki (Dz. U. Nr 40, poz. 267 z późn. zm.), prawo do wcześniejszej emerytury przysługuje ojcu, który nie mógł lub nie może kontynuować zatrudnienia z powodu stanu zdrowia swojego dziecka wymagającego – bez względu na wiek – jego stałej opieki oraz pielęgnacji lub pomocy w czynnościach samoobsługowych, jeżeli posiada wymagany okres zatrudnienia, sprawuje osobistą opiekę nad dzieckiem, które zostało zaliczone do I grupy inwalidów, bez względu na przyczynę chorobową inwalidztwa, albo zostało zaliczone do II grupy inwalidów z powodu jednego ze stanów chorobowych wymienionych w § 1 ust. 3 tego rozporządzenia, a inwalidztwo dziecka istnieje od urodzenia albo powstało przed ukończeniem 18 roku życia. Natomiast w myśl art. 186 ust. 3 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz.U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 z późn. zm.) i zgodnie z treścią wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4 stycznia 2000 r. sygn. akt K 18/99 (publ. OTK 2000/1/1, Dz.U. Nr 2, poz. 26), warunki przyznania na podstawie w/w rozporządzenia wcześniejszej emerytury winny być spełnione do 31 grudnia 1998r.

Z prawidłowych ustaleń Sądu Okręgowego wynika, że J. K. posiadał w dniu 31 grudnia 1998 roku 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych, ale nie spełnił innych przesłanek nabycia prawa do emerytury z tytułu opieki nad dzieckiem specjalnej troski. Warunkiem nabycia prawa do wcześniejszej emerytury jest bowiem niemożność podjęcia pracy albo konieczność jej zaprzestania ze względu na stan zdrowia dziecka i konieczność sprawowania nad nim stałej opieki. Zaprzestanie pracy powinno nastąpić do dnia 31 grudnia 1998 r., a więc nie może nabyć prawa do tej emerytury ojciec, który w tej dacie pozostawał w zatrudnieniu, mimo stanu zdrowia dziecka wymagającego stałej opieki (por. wyrok SN z 6.05.2004 r., II UK 350/03). Nie ma bowiem racji skarżący twierdząc, że pozostawanie w zatrudnieniu nie sprzeciwia się przyznaniu prawa do wcześniejszej emerytury z uwagi na opiekę nad dzieckiem wymagającym stałej opieki. Istnienie natomiast związku przyczynowego pomiędzy zaprzestaniem zatrudnienia, bądź takim zamiarem, a koniecznością opieki nad chorym dzieckiem, jest ratio legis powołanego wyżej rozporządzenia z dnia 15 maja 1989 r. J. K. zaś do 31 grudnia 1998 r., jak i do chwili obecnej, kontynuuje zatrudnienie w pełnym wymiarze czasu pracy. Tym samym wnioskodawca nie spełnił warunku z § 1 ust. 1 rozporządzenia z dnia 15 maja 1989 r., a co za tym idzie, nie może uzyskać prawa do wcześniejszej emerytury.

Zauważyć również należy, że zgodnie z utrwalonym w orzecznictwie poglądem, który Sąd Apelacyjny w pełni podziela, emerytura dla osób opiekujących się dziećmi ze względu na stan ich zdrowia ma rekompensować utratę możliwości uzyskania przez ubezpieczonego dochodu z tytułu własnej pracy. Jest zatem świadczeniem szczególnym i stanowi odstępstwo od ogólnych zasad nabywania prawa do emerytury, dlatego też warunki do jej nabycia należy traktować ściśle.

W związku z powyższym, nie znajdując podstaw do uwzględnienia apelacji, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł, jak w sentencji swojego wyroku.